

# PROJECTE D'INCORPORACIÓ DE JOVES AL CAMP CATALÀ

**LLUÍS MAURI NOGUERA**

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, ALIMENTACIÓ I ACCIÓ RURAL  
*lmauri@gencat.cat*

## Resum

La gestió del procés d'incorporació de joves lligat a l'obtenció d'ajuts ens obliga a replantejar-nos un canvi de disseny. El marc actual és força diferent de quan es va iniciar; en aquell moment va ser un avenç la confecció per part del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Acció Rural (DAR) d'un programa estandarditzat de cent cinquanta hores lectives.

Cal fer un nou plantejament que sigui una ajuda per a una incorporació veritable dels joves, que els faciliti les eines per a fer una gestió eficient de la seva explotació. Les línies mestres d'aquest projecte es basen en:

1) L'elaboració per part del jove d'un *projecte tecnicoeconòmic* (pla d'empresa).

2) La confecció d'un *itinerari formatiu* que haurà de seguir el jove i que tindrà com a referència el perfil professional estàndard d'un empresari agrari del sector al qual s'incorpori.

La comunicació que a continuació es presenta està basada en un document anomenat «Procés d'incorporació de joves a l'empresa agrària», elaborat per un grup de treball del Servei de Formació Agrària del DAR el desembre de 2005.

## 1. Introducció

La renovació generacional dels actius humans d'un sector socioeconòmic com el rural té una importància vital. Tothom coneix l'envelliment progressiu del capital humà i, en especial, dels responsables de les empreses agràries. La situació actual revela la necessitat d'emprendre amb urgència mesures en pro d'un relleu generacional al camp català.

Ens enfrontem a una dinàmica globalitzadora que està canviant les regles de joc de les nostres activitats quotidianes. El medi rural ha de saber acomodar-s'hi, i això implica que els principals actors que hi viuen i hi treballen hauran d'afrontar un esforç suplementari per a adaptar-se a dinàmiques empresarials que permetin valorar davant la societat totes les funcions que desenvolupen.

Aquest dinamisme empresarial, que s'està exigint actualment al sector agrorural i que és necessari per a desenvolupar tot el potencial que el medi rural català pot oferir a la nostra societat difícilment es podrà assentar en el nostre territori si no ho fa sobre una base suficient de població jove, capaç d'assumir-lo.

Podem dir, que la incorporació de joves ha de:

- Assegurar el relleu generacional
- Elevar el nivell de formació del sector
- Incrementar l'assentament de la població i l'ocupació juvenil al món rural
- Dinamitzar el medi rural
- Millorar la competitivitat
- Afavorir la protecció de l'espai agrari i la creació i conservació del paisatge.

Aquests punts coincideixen amb la justificació tradicional de les polítiques de suport a la primera instal·lació de joves, que han sustentat el Programa de Desenvolupament Rural actual i el corresponent al període 2007-2013.

D'aquests programes, en destaquem una sèrie d'aspectes que cal tenir en compte en el nou disseny:

- El sector agrari és segurament el sector productiu del nostre país que més dificultats presenta a l'hora de captar ocupació juvenil. El problema no rau en la possibilitat sinó en la voluntat d'accés. El col·lectiu de joves potencials existeix, però no troba prou incentius per a instal·lar-se en el sector a causa de la baixa rendibilitat de la seva explotació.
- La política agrària ha de fomentar el procés d'incorporació mitjançant incentius econòmics i facilitar una formació bàsica, perquè el jove pugui desenvolupar amb garanties d'èxit el seu futur professional.
- El sector necessita joves professionals ben formats, que revitalitzin la pràctica agrària en totes les seves facetes, i que la dotin d'una visió més empresarial i dinàmica; que

s'integrin en programes de gestió i que, en les seves perspectives de futur, tinguin present el desig de mantenir i fer créixer les explotacions.

Per tant, la formació és un dels puntals clau perquè els joves que es volen incorporar ho facin amb garanties d'èxit. No ens referim tan sols a la formació teòrica, sinó també a la que permet enfrontar-se a les noves situacions per a posar en marxa l'explotació.

## **2. Situació actual**

Fins ara les exigències del procés d'incorporació a Catalunya es limiten a l'acreditació d'una mínima formació de 150 hores, sense cap avaluació del nivell d'assimilació dels continguts. Es tracta d'una acreditació insuficient i poc adequada, si tenim en compte la complexitat actual de les empreses agràries.

En el període 2001-2005, s'han sol·licitat uns 426 expedients d'incorporació de mitjana a l'any. Cada expedient, de mitjana, correspon a una inversió aproximada de 47.000 €. El Segrià, la Noguera i la Terra Alta (229, 162 i 160, respectivament) són les comarques que, amb diferència, generen més expedients.

Respecte a la capacitació prèvia dels joves que s'incorporen, si agafem les dades de l'any 2001 com a representatives, indiquen que els joves amb capacitació que s'hi incorporen són aproximadament el 33 %. És a dir, el 67 % dels joves que s'hi incorporen tenen com a única formació agrària la formació impartida al curs d'incorporació.

## **3. Anàlisi comparativa dels diferents models d'incorporació**

Analitzades al final del 2005 les actuacions de les diferents comunitats autònomes i països europeus en aquesta qüestió, així com les opinions de les organitzacions de petits agricultors (OPA), es dibuixen dos grans models que tenen un denominador comú: la necessitat d'acreditar una formació prèvia per part del jove que fa la seva primera instal·lació. El nivell educatiu d'aquesta formació és diferent segons els països: des d'una formació professional de primer grau a estudis comparables al batxillerat. Aquesta formació pot anar acompanyada o ser convalidada per experiència laboral.

El primer model es limita a la necessitat d'acreditar únicament formació. Aquesta exigència formativa a l'Estat espanyol, en general, oscil·la entre 150 hores lectives com a mínim, fins a les 300 hores, amb un currículum bastant similar i estructurat en tres grans blocs de continguts:

- Comptabilitat i gestió
- Complements de l'empresa agrària
- Tecnologia.

Generalment, en la majoria de les comunitats autònomes, el bloc tecnològic és específic per a cada orientació productiva. No obstant això, a Andalusia, el disseny és una mica di-

ferent: es defineixen deu sectors productius i es dissenya un curs amb cinc mòduls transversals i tres d'específics per a cadascun dels sectors.

El segon model preveu la incorporació com un procés, on es combina l'exigència de formació amb l'acompanyament del jove, que pot ser durant la fase prèvia i/o posterior a la instal·lació. És a dir, s'intenta incidir en el projecte d'incorporació en si mateix, lligant-lo amb la preparació del jove i oferint-li un servei de tutories.

És un model minoritari actualment, però que s'endevina com una tendència a l'alça, si més no en les intencions dels responsables.

Quant a l'organització del procés formatiu, en tots els casos es veu un control de l'Administració, tant si està realitzat directament per la mateixa Administració, en exclusiva o no, com si el realitzen altres institucions (OPA i altres).

#### **4. Eixos del nou procés d'incorporació**

a) Una formació suficient i adequada perquè el desenvolupament de la nova activitat tingui garanties d'èxit.

La valoració de l'exigència formativa s'ha de fer sobre la base del perfil professional estàndard d'un empresari agrari, ja que aquest és el nivell al qual ha d'arribar el jove que s'instal·la. Aquesta formació ha de ser personalitzada i, per tant, es necessita la figura d'un orientador per a dissenyar un currículum formatiu individual per a cada jove.

b) Un suport extern, que s'ha d'oferir al jove, per a orientar-lo i assessorar-lo, tant en l'elaboració del seu projecte d'incorporació com en el procés d'instal·lació.

#### **5. Trets bàsics del projecte**

a) El jove ha d'elaborar un pla d'empresa en què justifiqui la viabilitat de la incorporació a la seva explotació, que serà la guia de la seva futura instal·lació. Una vegada aprovat, haurà d'instal·lar-lo i al final presentar els resultats del compte d'explotació de la seva empresa.

b) Al jove hom li demana una formació que tindrà com a referència el perfil professional estàndard d'un empresari agrari del sector al qual s'incorpori. Aquesta formació serà personalitzada, perquè tindrà en compte el nivell de formació prèvia del jove i es podrà adquirir i/o completar durant el procés que duri la seva incorporació.

c) Aquest disseny es fonamenta en: 1) la figura del tutor, la persona que a la vegada que acompanya i ajuda el jove en la redacció del seu pla d'empresa estableix conjuntament amb ell el seu itinerari formatiu i 2) la figura de l'assessor, que una vegada aprovat el pla d'empresa ajudarà el jove en la instal·lació i la implementació del seu projecte.

d) Es proposa l'existència d'una comissió avaluadora per a aprovar el projecte d'incorporació, l'itinerari formatiu personalitzat que haurà de seguir el jove i el resultat final de la seva instal·lació (compte d'explotació).

## 6. Confecció de l'itinerari formatiu

Una vegada definit el projecte que el jove vol presentar per incorporar-s'hi, s'elaborarà l'itinerari formatiu que haurà de seguir per a acreditar la formació necessària.

L'itinerari formatiu constarà dels blocs següents:

a) Formació en gestió empresarial: El nivell a assolir serà l'equivalent als continguts del crèdit «Organització i gestió de l'empresa agrària», de 180 hores, corresponent al cicle formatiu de grau superior «Gestió i organització d'empreses agropecuàries».

b) Formació específica, adequada al seu projecte d'incorporació. En l'àmbit tècnic el nivell a assolir serà l'equivalent a un cicle formatiu de grau mitjà, tenint en compte els continguts dels diferents crèdits tecnològics de la família agrària que tinguin relació amb el projecte del jove. També pot incloure les TIC i el coneixement bàsic d'anglès.

c) Formació exigible legislada pel DAR, que inclou tota la formació obligatòria per a l'explotació a què es vulgui incorporar el jove.

## 7. Formes d'adquirir la formació

Es tindrà en compte la possibilitat de convalidar tant la formació acadèmica prèvia com la formació que s'hagi cursat i hagi estat homologada. També es tindrà en compte l'experiència laboral relacionada amb l'orientació del projecte presentat.

Si no es disposa de la formació en gestió empresarial, es podrà adquirir mitjançant la realització de cursos que incorporin els continguts del crèdit «Organització i gestió de l'empresa agrària», de 180 hores, corresponent al cicle formatiu de grau superior «Gestió i organització d'empreses agropecuàries».

La formació específica adequada al projecte d'incorporació es podrà adquirir de diferents maneres:

- Fent cursos homologats
- Assistint a jornades tècniques homologades
- Fent pràctiques i/o estades en empreses capdavanteres
- Realitzant visites a explotacions de referència o viatges tècnics
- Experiència laboral.

La formació exigible obligatòria pel DAR es podrà adquirir mitjançant els cursos homologats a aquest efecte.

## 8. Conclusions

La incorporació dels joves a una empresa agrària és un procés dinàmic en què s'han d'arbitrar noves fórmules que impliquin tant el jove, que ha d'assumir un compromís de treball, com l'Administració, que l'ha d'acompanyar tant com calgui per a aconseguir que l'empresa sigui viable.

Finalment, no hem d'oblidar que la incorporació de joves i l'ajut que reben no és un fi en si mateix, sinó un instrument més per a modernitzar les explotacions i augmentar la competitivitat de les empreses agràries. Com més competitiu sigui el sector agrari, més capacitat d'atracció d'idees de negoci i de creació d'empreses tindrà.